

Государствени бюджетни образователни учреждения

ш. Магаса дешара юкъярло

Рассмотрено: На заседании МО <u>BM</u> / Куркиева З.Б. / Протокол № <u>1</u> от <u>30</u> 08.2023-24г.	Согласовано: Зам.директора по НМР <u>BM</u> / Булгучев Б.Х. / __ августа 2023-24г.	Утверждаю: Директор ГБОУ «Центр образования г. Магас» Горшхоева М.М. / Приказ № от <u>08</u> .2023-24г.
--	--	--

ДЕШАРА КНИЖКА ПРОГРАММА 1 КЛАССА

«Дешара юкъярло ш.Магас»

2023-2024 учебни шу

Хъехархо: Зурабнакъан Абубакара Мадина

Дешара книжка . 1 кл..Книга для чтения. 1кл.: Учебное пособие.(на
инг. языке)

Сост.: Тиминакъан З.З., Шеденакъан А.С.
Магас: Издательство "Сердало", 2017.-144с.:ил.

Дешар (1 с.)

12

№	Тема урока	к\ч	дата		Оснащение	Требования к уроку
			По плану	По факту		
1	Аькки суртах къамаьл дар. Юрт, город, предложенеш увттаяр.	1	06.09	5.09	сурташ	Берий мотт шаьрбар
2	Ялат кхедер. Дош. редложенин. Коа тIара оалхазарап. Оазаш алапаш.	1	13.09	12.09	сурташ	Предложенех бола кхетам балар Оазех алапех бола кхетам балар
3	Оаз а, алапаш а, А довзийтар Оазаш мМ, алапаш мМ довзийтар	1	20.09	21.09	сурташ	Оаз-алапех бола кхетам балар
4	Оаз у, алапаш уУ довзийтар Оазаш рР, алапаш рР довзийтар	1	27.09	28.09		
5	Оазаш шШ, алапаш шШ довзийтар Оазаш иИ, алапаш иИ довзийтар	1	04.10	5.10		Алапаш довзийтар уж алапаш юкъе дола дешаш доаладар
6	Оазаш нН, алапаш нН довзийтар Оазаш сС, алапаш сС довзийтар	1	11.10	12.10	сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкъе дола дешаш доаладар
7	Оазаш лЛ, алапаш лЛ довзийтар Оазаш оО, алапаш, оО довзийтар	1	18.10	19.10	сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкъе дола дешаш доаладар

12

8	Оазаш дД, алапаш дД довзийтар Оазаш хХ, алапаш хХ довзийтар	1	25.10	26.10	сурташ	
9	Оазаш зЗ, алапаш зЗ довзийтар Оазаш кК, алапаш кК довзийтар	1	08.11			Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш доладар
10	Оазаш еЕ, алапаш еЕ довзийтар Оазаш вВ, алапаш вВ довзийтар	1	15.11		сурташ	
11	Оазаш бБ, алапаш бБ довзийтар. Оазаш тТ, алапаш тТ довзийтар.	1	22.11		сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш доладар
12	Оазаш яЯ, алапаш яЯ довзийтар.Оазаш гГ, алапаш гГ довзийтар.	1	29.11		сурташ	
13	Оазаш йЙ, алапаш йЙ довзийтар.Оазаш цЦ, алапаш цЦ довзийтар.	1	06.12		сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш доладар
14	Оазаш чЧ, алапаш чЧ довзийтар.Оазаш л, алапаш л довзийтар	2	13.12		сурташ	
15	Оазаш гГГ, алапаш гГГ довзийтар	2	20.12		сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш доладар
16	Оазаш пП, алапаш пП довзийтар.	1	27.12			
17	Оазаш кХХ, алапаш кХХ довзийтар.	1	10.01		сурташ	

18	Оазаш жЖ, алапаш жЖ довзийтар. Даьхен сурташ Ж1, з1, б1, в1, д1 яха оазаш йовзийтар	1	17.01			
19	К1аьда хьарак (ь) довзийтар. Нана. Оаз аь, алапаш аьАь довзийтар.	1	24.01		сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш доладар
20	Оаз хь, алапаш хьХь довзийтар.	1	31.01			
20.	Оазаш (ю,йу), алапаш юЮ довзийтар.	1				
21	Оазаш фФ, алапаш фФ довзийтар. Оаз эЭ, алапаш эЭ довзийтар	1	07.02		сурташ	
22	Ч1оаг1а хьарак (ъ) довзийтар. «1а». «Харц ма ле». Оаз къ, алапаш къ,Къ довзийтар.	1	14.02			Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш доладар
23	Оаз к1, алапаш к1, К1 довзийтар. «Хьунаг1а»	1	21.02		сурташ	
24	Оаз т1, алапаш т1, Т1 довзийтар. «Вайна эшац т1ом», «Т1ий», «Циски дахкеи», «Готахьазилг»	1	28.02		сурташ	
25	Оаз п1, алапаш п1, П1 довзийтар	1	06.03		сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш доладар
26	Оаз ч1, алапаш ч1, Ч1 довзийтар. «Ч1агаргаш»	1	13.03		сурташ	
27	Оаз х1, алапаш х1, Х1 довзийтар. «Х1арон»	1	20.03		сурташ	
28	Оаз ц1, алапаш ц1, Ц1 довзийтар. «1умар»	1	03.04			
29	Оаз яь, алапаш яь,Яь довзийтар. «Хьовла»	1	10.04		сурташ	

12

30	Оаз ы, алап ы довзийтар. «Куне бакъилг». Оазаш [йо], алапаш ёЁ довзийтар.	1	17.04		сурташ	Алапаш довзийтар уж алапаш юкье дола дешаш дооладар
31	Оаз щ, алапаш щ,Щ довзийтар. «Ажка».	1	24.04			
32	«Пхьиди дахкеи»	1	08.05		сурташ	
33	Г1алг1ай алфавит. Кердадаккхар	2	15.05 22.05			

Диаксегора кыяхыт.

Программа отгавыт ФГОСа компонентташи юзавар, т'алгыт мотт хьехара т'алгыт республика дешара министерство хьетавыт хьокхамы программага хьежжа т'алгыт мотт хьехара долгча дешара кыжжак. Кыжжа чулоацам оттабараш: К.А.Гагисв, Н.Д.Котисна, Оздоев, А.О. Малсагов. Арахныт кыжжа тоа а дьв кхозыт'а 2009 шера «Сердцго» жьача издательство-205 оагыт.

Юхьянчырча кыссытк дешара урокыш хьехаш болгча хьехархошта хьалхашка доккыт а бекхтохкаме а дешараш лятт дешархой шавра, нийса, кхеталеш, кьосталеш деша т'омабар; дешара кыжжаш т'арча произведеней чулоацам бонзийтар а цар кергетера уйла ювзийтар а.

Эрсей ювзонхой произведенеш кькьехьара малан да т'алгыт эрсей литература в'ашпи ювзавра, метта к'оваргалонаш, хозыл таккар, шинна метта безам т'абэхийтар, савга кхетаме мел ловх'аме да пу литература чулоацамо хьехар берашта д'ахайтар.

Программа дерх'ам ба:

- дешархой т'омабе шавра, кхетам болаш, оаз тоаш тайп-тайшара тексташ еша;
- дешара безам т'абэхийтар, ч'т'овар'бар, кыжжа дезадалийтар, из харжа а шоваш деша а хар;
- художественни х'ама довзара безам кхебар, произведенеш ешаш дешархоша шовашта хьатар дувцар, хьагойтар, озаца а дешашта а суртлаш дешар; -доттар'алах, дикалах, эзделах, бакьдарах кхетам шербар, т'алгыт литература эзалийтар, пун чулоацаца дешархой дика оамалаш кхебар.
- Дешара ларца сурт-сигат.**
- Ладуг'т а хар, шийга дувцар нийса кхеталар, хатарашта жоп дала хар, текста чулоацам ар'т'ар'гал'а хуртболаш д'анийсбе хар.
- Сабаре, дешархошша дешарца шавра, кхетаме дешара д'ат'авалар, нийса, б'арчыа дешашца, ч'т'овар'т'а деша хар. Т'лехь-т'лехьгал'а сиклуш деша хар.

Литература хара пронедевтика.

- Тайп-тайшара уйлаш йола предложенеш текст юацалга а, текст сенах оаг а хар. Текста чулоацам а кергетера уйла а дешархочоа шийна хьаала хар.
  - Текста чулоацам хьабунцар, дешалехьа сюжета чу хьтаргалхьа дувцарлар е хуртлар хьаала хар.
  - Дешархошта хьехархочун новкьосталша ха деза текста юкьтера синонимаш, антонимаш, эпитеташ хьалехьа.
  - Байта а проза а чулоацам в'ашпи биста, тайп-тайшара жанраш ювза.
- Дешархой кхозлама болк.**

- Хъехархочуница дешара т1 адуллар оттаде, урока дерх1 амга хъежка. Деша дешара дерх1 амашка хъежка.
- Массанеца ихъана урока пшан оттае ха, произведенни чуловцам хъабудцара пшан оттае ха. Планата хъежка беш болг тахкар, баяча балха корта бар, мах бар, нштта кычча дешархой балха мах бар.
- З1 амнгача товбаца е пинне ихъана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хъакъостадар. Урок йодлаш беша балхах раьза хилар е ца хилар д1 авздар, лавкыча говзала т1 акхувш хилар хъахъоксар.
- Ше баяча балха раьза хилар е ца хилар дешархочо пшй мо1 амат1 а хъалар, урока карах ца доалача х1 ама теркам бар, из тоалара болх бе дерх1 ам дагалацар.

Познавательный УУД.

- Текста тохкам бе ха, хъехархочо хаттарашпа новкъостал а деш. Деша къайла малан ха, из тахка.
  - Произведенеш шойла йиста, в1 ашккотогтае, кукъарадар а таралдоцар а хъаодалаш.
  - Дийшачун дакча дикта мукъама е илш дакчаца, е суртаца, е кшпца.
  - Произведени турпалхочо дечун бахъан тахкар. Шийна хетагун, ше яхачун доат1 а масалаш доаладе, даяржа дувзаченна къамал дс.
  - Г1 алг1 ай фаялгаш кколлара дерх1 ам ха, пар лу пайла, пар дерх1 ам ха.
  - Поэзи а проза а шойла къаостас ха, литературни Илман ккстам балара тексташп санна.
  - Кколлама навыкаш хъахъоксар, тайп-тайпара произведенеш дагалдувацш, проектни т1 адуллараш ккочачицш.
  - Дешаллар ккстаде, дийшар лашпа таблица чу а схема чу а д1 авзде ха.
- ### Коммуникативни УУД.
- Дувлара къамал оттаде, урока болх беш кадай хила, хаттараш тема. Диалог, товбах болх беш дакча лаца. Шийна бакъахъа хетар ч1 оат1 деш, кычарда къамал де хар.
  - Темата хъежка 5-6 предложенсх дувзаченна къамал оттаде. Проекта 1-2 слайд кколш. Къычунга дадув1 а ха, къовсамта юкъе дакча лаца.
  - Произведени урпалхочо даячун мах бе, зэди дешашпа къамал дс.
  - Къычча дешархой урока баяча балха мах бе ха, оттаварча критерешпа.

- Барт бәра кийчә хилар хьаькоькхар, кьовсам, дов е цатовм д1абаксарга тайн-тайшара иврицеш йоалге ха.

- Боккхийчарга кьамарьл деш, кижжаш, дошлорганш, энциклопедеш дешаш кердадар, пайдабар лехә.

- Йоккха йоалга презенташ (5-6 слайд дола) боккхийчар новкьосталца кийчяр, проекта темата хьежжа, слайдашка хьежжа темах ларла лоща дувца.

Личности.

- Художественни произведениш ешарца дезага юкьера безама кертера хьал хар (барт хилар, сий дар, безаме, кьахетаме, в1аши новкьостал деш хилар)

- Ше вьанна моттиг ховш хила, ше малгалча этносага лорх1аш ва ха. Кхьча кьамех цар сий деш кьамарьл дар.

- Кхьйола культураш а, кьамаш а долга ховш хилар, дикаг1а довзачарех хьадувца ха, культураца е динаца шой культура с дина тарахтараш хьада хар (нохчий, тугараш, 1арбий, сириниш, кх. д1. а).

- Юкьа а ца лелаш, кьычунга ладувг1а ха, ший уйла сатийна д1валар, тайг-тайпара аргументаш а йоалеш. Дешархой в1аш кьовсам балара бахьанаш ха.

- Ц1аг1а а классе а кижжаш дешара т1акхуш хилар хьаькоькхар, библиотеке ахар, мукта волча хана, урока эша материал кийчяр.

- Йовзонхой кколламах ха безам болаш хилар хьаькоькхар, шийна эгтара ч1оаг1а безачар ц1ераш яха хар, безара бахьан а хьададар.

- Литературни кколлама болх шийна элаш болга хар.

- Ипкоге вахара бокьонаш йовзар, цар дешархоочо дуп айла малгал1а ба хар. Дикача дешархочун масалаш доладге йийнача произведени юкьера.

- Сага новкьостал доцаш ше болх бе ховш хила, ше дачох жоп дала дезалга ховш хила.

- Поэтичесски деша хозал ховш хила, йовзонхоочо дешашца сурт дулаш доладга дешаш хьалаха ховш хила. Хозахийта дешаш а эпитеташ а шой кьамарьла юкьедоладар.

- Эделаша дар доцар ховш хила, литературни турпалхоехи эздийча сагах йоккха оамалаш хьаюнцаха, г1улаккаша дар доцар кьовстаде ха.

- Дешаш а яздеш а нийса ваг1аран б1аргий са толха ца даран йоаг1а бокьонаш ховш хила. К1авдлар д1адоаккаш е сва управженеш йовзаш, уж еш хила. Саг унахц1ена хилара бокьонаш ц1аг1а а накьайовлаш лелге ха.